

הגשר היהודי בסכנה

דן בן-דוד

לאט לאט, מבלי שנשים לב, הולך ונפרם החוט שמקשר בין יהודי ישראל לבין הקהילות היהודיות בחו"ל. זהו תהליך ששני הצדדים אחראים לו, תהליך שהולך להיגמר רע אם לא תקום מנהיגות – כאן ושם – שתבחין בתמונה הגדולה, תפנים את השלכותיה, ותדע כיצד לנווט אותנו לחוף מבטחים.

מבחינת היהודים בחו"ל, הדור שעבר את השואה לא נזקק להבהרות לגבי הנחיצות של בית בו העם היהודי יוכל להתקיים, להגן על עצמו ולפרוח. הדור הבא, שעבר את מלחמות ששת הימים ויום הכיפורים, לא נזקק לתזכורות שמעל ראשו של הבית השלישי רובץ סיכון קיומי אמיתי וממשי. שני הדורות יכלו להתגאות לא רק ביכולתנו לבנות כח מגן מן הטובים שבעולם, אלא להתגאות בעיקר בדרך בה התפתחה כאן מאז קום המדינה חברה מדהימה בהישגיה הלא-בטחוניים.

עם השנים, הפכנו למדינה שעצם קיומה הפיזי כבר אינו מוטל בספק – מה שמכתיב שההדגשים בקשר בינינו לבין הקהילות היהודיות בחו"ל עוברים למישור "נורמאלי". ואולם, תדמיתה של ישראל כבר אינה מה שהייתה, ואין זה מקרי. סדר היום כאן השתנה מקצה לקצה, והתוצאות הן בהתאם – עם כל המשתמע מכך על הזיקה בין דור ההמשך של היהודים בחו"ל לדור ההמשך בארץ.

הילדים שלנו צריכים ללמוד מהקהילות בחו"ל שהיהדות אינה מסתכמת בבחירה בינארית: דתי/חרדי או חילוני. הבחנה זו חשובה במיוחד במדינה שבה הדת מיוצגת לעיתים קרובות מדי על ידי (א) חרדים שאינם נושאים את משקלם בכל הקשור להגנה על מדינתם, או בהשתתפות בכח העבודה, ו-(ב) מתנחלים רבים שעבורם הדת מחייבת הנחת סיכוני חיים מיותרים בפני ילדינו, שחזונם המשיחי לגבי ישראל העתידית אינו תואם ערכי דמוקרטיה בסיסיים.

בנסיבות כאלה, כאשר החלופה הדתית נראית בינארית, התוצאה אינה מסתכמת בכך שרבים מהילדים בישראל גדלים לא-דתיים בלבד. רבים מדי הופכים לאנטי-דתיים (מי שמקשיב לטומי לפיד ולאברהם פורז מבין באיזו קרקע פוריה הם מדשנים). ההשלכות של התהליך אינן מבשרות טובות למדינה שאמורה להישאר ביתו של העם היהודי. חשוב מאוד שילדי ישראל יתחילו להכיר את מקביליהם היהודים בחו"ל, שייחשפו לבני עמם המגלמים פנים אחרות של הדת, המורשת והתרבות היהודית.

אצל הנוער היהודי בחו"ל, הבעיה הפוכה, אך לא פחות חמורה. במדינות בהן ההתבוללות גוברת, צריכים להבין שהיהדות אינה רק בחירה בין זרמים אורתודוקסי, קונסרבטיבי או רפורמי. חשוב שיכירו גם יהדות מחוץ לכותלי בית הכנסת. חשוב שיראו עם יהודי חי, מצליח וגאה, עם אורחות חיים יהודיות דתיות ולא-דתיות שיכולות להשלים ואף להעשיר במידה ניכרת את גישתם ליהדות.

מבחינת יהודי ישראל, הגיע העת לסדר יום חדש שיבטיח לא רק את קיומה של המדינה, אלא שמדינה זו תהיה גם מקור לגאווה ולהזדהות, להמשכיות ולחיזוקו של העם היהודי באשר הוא. מבחינת היהודים בחו"ל, במקום לגייס תרומות לטיפול בעוני ולמתן חינוך לילדינו, תחומים שבאחריותה וביכולתה התקציבית של ממשלת ישראל – כאשר ישנתו העדיפויות הלאומיות שלנו – יש לנתב את מרבית התרומות לתוכניות כמו "תגלית" המביאות צעירים משם לכאן כדי שיראו במו עיניהם את ביתו של עמם וכיכרו באופן בלתי אמצעי את יושביו, ובכך יתרמו רבות גם למזעור צרות האופקים בתפיסתנו את מהות היהדות.

לקראת יום הולדתה ה-57, ישראל אינה יכולה להסתפק בהיותה מקלט או זרקור בתחומי המדע, הטכנולוגיה והאמנות. ביתו של העם היהודי חייב לשאוף להיות אור לגויים כחברה חזקה, תוססת ומוסרית, עם רמת החיים הגבוהה ביותר – ושיעורי העוני הנמוכים ביותר. נשמע שאפתני מדי? זהו עם מיוחד במינו שעצם הגיעו עד הלום מצביע על כוחו הפנימי להתמודד ולהתחדש. הכל בידינו.